

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre	3 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, Csapó-utca 9. — Telefon 275
Egész évre	12 „			
Vidékre: Negyedévre	5 „			
Egészévre:	20 „			

ROSTA.

Molière óta se kopott el az az ősrégi divat, hogy az orvosokról az egészséges emberek sok rosszat tudnak és szeretnek mondani. Többnyire tréfásan csipkedik, gúnyolják őket és a cigány meg a zsidó után az orvosokról van legtöbb adoma forgalomba.

Mihelyt azonban arról az ismeretlen tájról, honnan még nem tért meg utazó, kissé hidegebb szél fujdogál, — a helyzet persze megváltozik, a csufondáros ajkon megfagy a gúnyos mosoly, és az élcelődő sietve küld a doktorért.

E szerint valószínű, hogy még a legbárgyubb orvoscsipkedésben is rendszeren több az elmésség, mint az igazság.

Nem akarom, hogy ellenem fordíthassa bárki is a saját fegyveremet, tehát nem vállalkozom olesó szellemeskedésre az orvosok ellen.

De a legkomólyabban kijelentem, hogy nem hiszem, hogy igaz legyen, a mit a debreceni orvos és gyógyszerész egyesületre ráfognak.

Azt beszélik ugyanis, hogy ott az orvosok mereven elítélték a mentőegyesület szervezésére s mentő kocsi beszerzésére irányuló mozgalmat.

Allítólag azért, mert az esökkenti az orvosok jövedelmét.

A fővároson kívül már az ország minden valamire való városában működik a mentő-intézmény, melynek ugyszólván egyetlen tiszte és hivatása szerencsétlenségek esetén az első segély nyújtása; de még nem volt példa rá, hogy bárhol is az orvosok egyetlen hanggal ellene nyilatkoztak volna a mentő-intézménynek.

Ugyan ki tehetne fel, ilyesmit éppen a debreceni orvosokról, a kik között annyi a kiváló, jeles, tudományos férfiú és nemes emberbarát.

Inkább elihető az — és a „Szabadság” is ennek a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy maguk a debreceni orvosok lesznek az elsők, akik a tőlük telhető és várható áldozat készséggel rövid idő alatt biztosítják, a mit mindenki óhajt, hogy Debrecenben is lesz nemsokára mentőkocsi s a mentő egyesület megkezdi áldásos működését.

* * *

Nem tudjuk eléggé helyeselni Freund Jenő városi bizottsági tag eljárását, aki a város jövő évi költségvetésének tárgyalását arra használta fel, hogy általánosságban szólt hozzá a költségvetéshez és mielőtt az egyes címek alá foglalt részleteket bírálta volna, mintegy magasabb szempontból világította meg és emelte ki a dícsérni és a gúnyolni valókat.

Csak az a kár, hogy Freund Jenő keddi felszólalása a közgyűlésen inkább interpelláció volt, mint nagyobb szabású elfogulatlan általános bírálat. Kovács polgármester rögtön észre is vette a bástya nyitott részét, a melyen át biztos győzelemmel az ellenvetések bástyája mögé juthatott. Interpellációnak minősítette ő is a felszólalást és nyomban felelt rá és cáfolni iparkodott és megtalálva a helyes hangot nyilatkozatával a debreceni városházon szokatlan tapsokat aratott.

Pedig bizony ha az általánosságban való tárgyalás előtt a felszólaló nem egyes panaszok, kifogások és kívánságok felsorolására szorítkozik, hanem mélyebben belenéz a költségvetés szellemébe, az ott szemérmesen meghuzódó gazdálkodási rendszerbe, a különböző célokra éveken át részletenként befizetett alapítványi s egyéb rendeltetésű összegek kamatozási, elszámolási bonyodalmaiba, — talán egy hétig is eltarthatott volna az általános vita, annyi a megrostálni, megvilágítani való abban a költségvetésben!

* * *

Ej haj! dinom-dánom lakodalom, noha nincs itt még a farsang, járjuk a bolondját! Így gondolkozik a következetességben mintaszerű ellenzék odafent a parlamenti palotában.

Hát még odakint az ugynevezett közvélemény egyedül hivatott harsonás lovagjai közt! Ez igazán mulatságos, hogyan dühöngött a következetesség.

Tegnap még azt a nótát fujták: Tisza eladja a hazát, katonákat szállít Bécsnek erőszakkal megöli a nemzeti önállóságot és alkotmányt! No de hiszen majd megmutatjuk mi! Legyenek új választások! Döntsön a nemzet!

Ma pedig a dícső lovagok valósággal toporzékolnak mérgükben, hogy Tisza nem akarja eladni a hazát. És ugyanazokból a harsonákból ma ilyen hangok üvöltenek az égre: Micsoda vakmerőség Tiszától, hogy nem ad módot és alkalmat kvalicióra, obstrukcióra, botrányokra! Hogyan merészel lemondani a szájkosár behozataláról? Mily bűnös vakmerőség tőle, hogy nem szállít ujoncot záros határidőn belül Bécsnek? Ez már igazán borzasztó, Tisza még lehetetlenné fogja tenni, hogy a dologtalan, léha kiabálók vezérszerepet játszhassanak!

Polonyi vezérsége.

— okt. 21.

Miután Hieronymi kereskedelmi miniszter mesteri módon és alaposan magára vette a fáradságot, hogy Polonyi képviselő ur borzas fejét — borzas fej alatt nem csak a hajzatra vo-

natkozó külső kuszáltságot értjük, — alaposan megmossa és ezt az urat jól kivasalja, úgy, hogy aztán szokatlan ragyogásban és illő formaredukcióban léphetett fel, tehát fel is lépett a nevezett Polonyi ur a Kossuth-párt gyűlésében, hogy egy vitarendező bizottság kiküldésének elhatározását csikarja ki a tisztelt, bágyadtiszvi vezetőségtől.

A párt vezére Kossuth Ferenc belátta, mennyire igaza van a tökéletesen lecáfolt Polonyinak, a logika egy ügyes, de többnyire izléstelen karrika turistájának, és dacára annak, hogy a pártkör nyugodtabb elemeinek vezérei Polonyi tekintélye ellen fordultak, és bármily erősen remonstráltak is az ellen, hogy habár lappangó és alattomos formában is, obstrukciót rendezzenek, Polonyi indítványát mégis elfogadták.

Ez azt jelenti immár, hogy ebben a pártkörben minden tárgyilagos mozzanat megszünt mérvadóknak lenni, itt többé nem a tárgy dönt, hanem a személyi mozzanatok az elhatározók, hogy Polonyinak engedtek, mert különben Kossuth Ferenc ama kis turbulens esapattal szemben, mely Polonyi vezetése alatt áll, személyes tekintélyének és vezéri befolyásának, még utolsó törmelékeit is elvesztené.

És e drága, persze már mindenkire nézve kérdéses kincs megtartásáért, léhán játékra teszik az ország javát, a parlament munkaképességét, a nemzet gazdasági fejlődéskéességét.

A helyzet tiszta, ha még oly nagyon elfátyolozni akarják is ellenzéki oldalon.

A helyzet tisztaságának megfelelő kell, hogy legyen a kormány és a szabadelvűpárt ténykedése, és bizonyára lesz is.

A kormányelnök ama nagy előzenysége, mely szerint az ujoncjutalék megajánlását a házszabályok reformját célzó tervéből kikapcsolni hajlandó, az ellenzék részéről semmi viszonzással sem találkozott.

És ha a dolog fenekére tekintünk, ennek csak örülni lehet, ez csak siettetni fogja a kormány akcióját.

október 21.

Törvényjavaslat a népiskolai közoktatás reformjáról. Berzeviczy Albert dr. közoktatásügyi miniszter a képviselőház tegnapi ülésén benyújtotta a népiskolai közoktatásról szóló 1868! XXXVIII és a népiskolai hatóságokról az 1876: XXVIII. t. cikk módosításáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat 94 szakaszból áll, a következő feje-

zetekkel: Tankötelezettség; az elemi népis-kola két tagozata; a községi és felekezeti tanítók javadalmazása és az állam által gyakorlandó fegyelmi jog; tanítóképzés és képesítés; állami tanfelügyelet és végül vegyes intézkedések. A javaslatához indoklás is van és ez kiemeli, hogy a reform azért vált szükségessé, hogy a népoktatásnak a népművelődésre általában és különösen annak nemzeti irányára gyakorolt hatása belterjesebbé váljék. De kihatóbbá kellett tenni a népoktatást a gyakorlati életre is. Első-rangu feladat pedig, hogy a tanítóképzés és képesítés szabályoztassék úgy a néptanítói műveltség színvonalának, mint az állam befolyásának emelése szempontjából.

Magyar darabant-testőrség és kapitánya.

Állami életünkben lassan teljesülnek mindazok az új- és átalakulások, melyek arra vannak hivatva, hogy Magyarország önállóságát és szuverénitását kifelé a legértelmezhetőbb kifejezésre jutassák. Így van ez a politikában is, a fejlődés itt is csak lépésről lépésre, állomásról állomásra történik. Egy ilyen korszakalkotó állomásról szólhatunk ma igaz hazafias örömmel.

Amit a magyar nemzet forró óhajtsként ápol szive mélyén, amit vezető férfiai oly igéretteljesen megkezdték s lassanként oly sikeresen folytattak, immár befejezéséhez közeleg: az önálló magyar udvartartás teljes kialakulása ténynyé lett.

A király elhatározta a magyar darabant-testőrség szervezését és annak kapitányává báró *Fehérváry Géza* volt honvédelmi minisztert nevezte ki. Ez az a drága értékes ajándék, amit a király, mint szerető atya, gyermekeinek hozott, midőn felkent személye hosszabb távollát után ismét magyar királyságának földjére lépett. A nem-

zetre nézve megbecsülhetetlen kincs, a királyra nézve egy új hajtás babérkoszorújában, újabb fényes sugár a dicsfényben, mely felkent fejét körülveszi.

És ki más lehetett volna e parancsnoki állásra kiszemelni, mint báró *Fehérváry Géza*, ki más mint állami életünk e ki-magasló oszlopát! Itt nem elég „perzsona grata”-ról beszélni, mert báró *Fehérváry* mindenker dicselkedhetett, hogy nem csupán a trónhoz, hanem a király szívéhez is közel áll.

Midőn 1860-ban abban a kitüntetésben részesült, hogy az uralkodó szárnységének hívta meg maga mellé, ez időtől fogva mindig a legkegyesebben fordult feléje a Felső bizalma. A férfi, ki a haremzón a katonai vitézség legfényesebb próbáit szolgáltatta, azután az államművészetnek nem ugyan véres, de azért nem kevésbé zordon és tövizes terén is megtudta találni a helyes utat. nemesak, de másoknak is megtudta azt mutatni.

Politikai viharok idején, mikor az állami hajó sziklához sodródott, vagy zátonyra jutott, őt érte a megtisztelő felkérés hogy járuljon a trón számolya elé, hogy a király tőle kérjen tanácsot. És ő volt az, a ki a korona és nemzet közt való viszonyban előfordult kis zavarokat tisztába hozni, minden félreértést mindig megszüntetni tudott. És ha nem volt megelégedve az eseményekkel, vagy az uralkodó iránynyal nem értett egyet s ezért a következményeket levonva, tárcáját rendelkezésre bocsájtotta, ilyenkor a legmagasabb kegy legnagyobb, legerősebb bizonyítékait kapta és „urának hű szolgálja” ismét helyén maradt, hogy hazájáért és nemzetéért folytassa oly áldásos működését.

Tetőtől talpig katonaléttére is marandó érdemeket szerzett az egyházipolitikai tör-

vényhozás körül és a szabadelvű párt és rendületlen meggyőződésű tagjai közé számítván.

Midőn végleg megvált miniszteri állásától és a politikai küzdőtérrel visszavonult, mindenki tudta, hogy a király őt nem fogja engedni, a sötét háttérben időzni, hanem vissza fogja adni a nyilvánosságnak. Ezért az új magyar testőrkapitány kinevezése mindenfelé nagy örömet fog kelteni, mert az a nemzetnek egy bevallott kedvencét, a legnemesebb lovagiasság eszményi alakját érte, egy befejezett tökéletességű gavallért, aki a személyes érintkezésben is mindig legfőbb parancsként követte ezt az elvet: *noblesse oblige*.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, okt. 20.

Már az ülés előtt híre ment, hogy *Berzeviczy Albert* dr. közoktatásügyi miniszter ma terjeszti a képviselőház elé a *népoktatás reformjáról* szóló törvényjavaslatot. Ez meg is történt és megtörtént az is, hogy a javaslat beterjesztését az ellenzék is lelkes éljenzéssel fogadta.

Ezt megelőzőleg élénk diskusszió folyt a jobb folyosón az ellenzék magatartásán. Általános a vélekedés, hogy *Tisza István* gróf legkésőbb a jövő hét első napjaiban napirendre tűzeti a házszabályok módosításáról szóló indítványát.

A mikor ennek a hírének az ellenzék táborba hozták, *Polónyi Géza* megjegyezte:

— *Majd meg látjuk. Kettőn áll a vásár!*

— *De ne legyen ám vásár!* jegyezte meg *Kubik Béla*, a vitának főrendezője mert elég volt már a vásárból.

Az ülést ma is *Perczel Dezső* vezette.

Szegény embert még az ág is huzza.

Irta: *Jászberényi András*.

Élt Moszkva mellett egy *Kaszmov* nevű kiesiny faluban egy *Adamoff Péter* nevű derék munkásember. Kora reggeltől késő estig folyton dolgozott s ha a veríték, amit keserves munkája előidézett, drága kövekké vált volna, azóta egész utcáson övé lehetne Moszkvában. Mivel azonban a veritékből soha sem lesz gyémánt, szegény *Péter* barátunk is megmaradt templom egerének, aki feleségét és hét gyermekét csak a legnagyobb nélkülözések árán tudta eltartani.

Egy vasárnap délután háza előtt üldöngött *Adamoff Péter* s gyermekeivel játszott. Egyszerre a falu végéről csak vágat négy tajtékzó fekete ló, nyilsebesen neki a meredekpartu *Oka* folyónak. A kocsis, aki a lovakat hajtotta, úgy látszik, kiesett a kocsiából, mert a bakon senki sem ült s a gyeplük szabadjára voltak eresztve. A lovak örült vágatással rohantak neki a szakadéknak, mint pelyhet vonszolva maguk után a kocsiat. A kint ülő falusiak kétségbeesetten kiabáltak Segítség! Elragadták! Meg kell fogni! de a világon senki se mozdult.

Mikor a megvadult lovak *Adamoff* házatól körülbelül 50 lépésnyire lehettek, az öreg felugrott helyéről, felkapott egy dorongot a földről, kiugrott az utca közepére s egy jól irányzott hajtással istenigazában orron vágta a két első lovat. A lovak a váratlan támadásra hirtelen kitértek jobbra, felborították a kocsiat, mely a közepén azonnal ketté törött. Azután a kocsi elejével eszeveszett vágatásban rohantak a falun keresztül.

A felborult hintóhoz azonnal odafutott *Adamoff* családjával. Egy öregebb katonatisztet és egy fiatal szép asszonyt emeltek

ki belőle. A fiatal asszony szólalt meg először, odafordulva *Péter* felé:

— Jó ember, nagyon köszönjük, amit érettünk tett! Nem leszünk érte hálátlanok! Hanem most arra kérem, adjon szegény beteges férjemnek s nekem addig szállást, míg kocsisunkat előhozzák, s kocsiat, lovat kerithetünk.

Adamoff alázatos hajlongásokkal vezette be házába előkelő vendégeit. Odabent aztán megtudta, hogy a férfi *Kazimiroff* herceg tüzérezredes, a nő pedig felesége. Sétakocsikázásra indultak, s utközben a vonattól megbokrosodtak a lovak.

Időközben előhozták a kocsiat is, akit a hercegnő maga vett ápolás alá. Került kocsi, ló is, mire a hercegnő gazdagon megajándékozva jóltevőjét, felpakolta férjét és kocsiat s elhajtattott.

Kazimiroff hercegnő ezután gyakran meglátogatta megmentőjét.

Segélyezte őket pénzzel, azonfelül legidősebb fiát, *Pétert* magához fogadta s katonaiskolában neveltette.

A fiatal *Adamoff* gyakran jött haza feleszes egyenruhában, s elragadtatással beszélt nevelő szüleiéről, akik minden jóval elhalmozzák, s egész hercegi módon nevelik. Mikor tüzérhadnagygyá kinevezték, a herceg szigorúan megkövetelte, hogy éppen úgy költsékezzék, mint a többi mágnás fiuk, sőt még nagyobb pompát fejtetett ki vele.

Oroszországban azonban könnyen fordul a világ! Egy nap rásütötték *Kazimiroff* hercegre, hogy összeesküvő s pár nap mulva összes vagyonát elkobozva, úgy el vitték feleségével együtt *Szibériába*, mintha sose látták volna szép Oroszországot.

Ezzel vége lett az *Adamoff* szerencsésének is!

Szegény paraszt asszony, nem tudott

beleszokni, hogy az ő urnak nevelt drága fia nyomoruságot lásson. Pénzt nem tudott neki keresni, hát megpróbálta a szerencsét. Sorsjegyeket vásárolt, s járt hűségesen Moszkvába lesni, hogy mikor huzzák már ki a főnyereményt? Szegény *Adamoff* váltig mondogatta:

— Ugyan jó asszony, hogy gondolsz már olyat, hogy a te sorsjegyedek kihuzzák. Félmillió szám van ott rakáson, miért huzzák ki éppen a tiedet!

Bizony szegény *Adamoff* lett igazán. A sorsjegyeket soha sem huzzák ki, a kis vagyonka pedig lassankint elszott.

Jó ideje folyt már az ázsiai háború, amelyben *Adamoff Péter* is részt vett, mint tüzérkapitány. Hűségesen irogatott haza a vad idegenből öreg szüleinek, míg egyszer aztán jó ideig nem hallatott magáról semmi hírt.

Szegény édes anyja, balsejtelmektől gyötörtetve, azt mondta végre férjének, hogy ő holnap bemegy Moszkvába. Ott van olyan hivatal ahol megmondják, hogy van a fia.

Az öreg csak a fejét rázta:

— Ugyan jó asszony, ne légy már olyan gyerek! Hogy gondolhatsz olyat, hogy a fiunak baja lett. Félmillió katoná van Ázsiában, csak nem fogja az ellenség abból éppen a mi gyermekünket elpusztítani. De az asszony azért csak bement.

Másnap a moszkvai *Nikolics*-téren, ahol a haretéren megebesültek és meghaltak nevei voltak kifüggesztve, egy kopottas ruhába öltözött öreg paraszt-asszony egyszerű sikolylyal mutat az előtte álló tábla lára, azután hanyattvágódik a kövezeten.

Az elhalt vitézek szomorú tábláján ott állt első helyen:

Adamoff Péter tüzérkapitány.

Elnök jelenti, hogy előterjeszteni valója nincs.

Berzeviczy Albert dr. közoktatásügyi miniszter beterjeszti a *népoktatás reformjáról* szóló törvényjavaslatot. (Általános lelkes éljenzés.)

Gabányi Miklós: Lássák, ezt mi is megéltenezzük!

Nessi Pál: Ugy van! Ugy van!

A napirendre tértek át, az *olasz kereskedelmi provizoriumról* szóló törvényjavaslatot folytatólágyos tárgyalására.

Polónyi Géza félremagyarázott szavainak helyreigazítása címén kér szót.

Balogh Géza: Már megint félremagyarázták! (Derűtség.)

Polónyi Géza ezután ismét polémiába bocsájtkozott Nagy Ferencel, de kiterjeszkedett *Hieronymi* Károly miniszter fejtegetéseire is.

Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert *Polónyi* Géza magyarázata fölszólalásra bírta. Föntartja azt az álláspontját, a mit tegnapelőtt kifejtett, hogy nekünk jogunk van a szerződéseket egyoldalúan felmondani. Ez olyan világos, hogy ezt több szóba nem hozza. (Helyeslés a jobboldalon.)

Polónyi Géza megint azon a címen szólal fel, hogy szavait félremagyarázták.

Szerinte a jelenlegi törvény befolyást enged a fölmondásra az osztrák kormányok is. Pedig csak vámszövetség esetén volna joga *Körberéknek* a magyarországi való felmondást befolyásolni. Autonóm vámtarifája nincs, a viszonsóság ezzel megszegett és így *Körberéknek* sem lehet beleszólásuk a fölmondásba, a mi kormányunk azonban statnálja nekik ezt a jogot.

Günthner Antal nemzetipárti szólalt fel ezután a javastat ellen.

A javaslatot közjogi vonatkozásban bírálja. Nagy Ferencel polemizál, annak azzal a felállított tételével, hogy nálunk alaptörvény nincs, nálunk minden törvényt megváltoztatni lehet. — Igen lehet, technikailag. Alaptörvény az is, hogy az állam nyelve a magyar. Ezt is meg lehet ugyan változtatni, de nem szabad. Ehhez szentségtelen kezekkel hozzányulni nem szabad. Az 1899. évi XXX. törvényeket is meg lehet változtatni, de garanciális voltánál fogva nem szabad megváltoztatni. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Ha állana az a kuria, a melyet Nagy Ferenc állított fel, akkor itt jogi szabály volna a rendeletekkel való kormányozás, Ez pedig alkotmányunk értelmében tilos. És most a gazdasági vonatkozásokra tér át. Nagy Ferenc azt tudja, hogy a lovakkármmentessége biztosított. Ez nem áll. Fölolvass egy beszédet, a mely az olasz kamarában hangzott el és a mely azt mondja, hogy sikerült az olaszkormányának a lovakra vámot kieszközölni.

Az olasz miniszter szerint nemcsak 1907-ig hanem már hosszú időre megkötötték a szerződést. A magyar kormány lehet, letagadja a való tényállást. A szóló nem fogadja el a javaslatot.

Az elnök tíz perere felfüggeszti az ülést.

Szünet után folytatták a tanácskozást.

Ballagi Géza a javaslat mellett foglalt állást. Különösen a tokaj-borvidék érdekeivel foglalkozott. Készönet jár a kormányok, mert a tokaji borvidéket megmentette. Utána *Endrey* beszélt a javaslat ellen.

Rosenberg Gyula előadó ismételte, hogy még nem végleges a szerződés Olaszországgal, hanem csak tervezet.

Ülés vége 2 órakor. Holnap folytatják a borprovizorium tárgyalását.

Egyház és Iskola.

A katolikusok egytértése. A katolikus püspökök Vaszary Kolos hercegimásnál értekezletre gyűltek össze. A kik a katolikusok minden egyházi tényében, valóságos működésében sötét célu klerikalizmus

szimatolnak, már előre azt hiesztelték, hogy *Zichy* János gróf politikai tervei ezen a püspöki konferencián nyernek szentesítést. Itt fogják kibontani a zászlót, melyen az a jelző, hogy az összes katolikusoknak egyesülniök, tömörülniök kell.

És ime kitünt a püspöki gyűlésen, hogy a katolikusok egyesülésére semmi szükség, mert egytértésük vallási, egyházi, iskolai dolgokban soha se lazult meg, politikai ékekkel pedig ezt az egységet megbontani nem akarják, de nem is engedik.

A zsinati tagok uti jegyei. Báró *Bánffy* Dezső, mint az ev. ref. egyetemes Konvent világi elnöke az október 20. reggeli postával 280—1904. hivatalos szám alatt leküldte *Sass* Béla ref. theol. akad. tanárhoz, mint az egyetemes Konvent jegyzőjéhez a november 10. Budapesten megnyitandó zsinat összes rendes tagjai számára kiállított féláru vasuti kedvezményes jegyeket, a melyek f. é. november 6-tól december 6-ig korlátlan számú utazásra jogositnak. Ezek a jegyek a zsinati tagok címére mielőbb expediáltatni fognak. A m. kir. államvasutak igazgatóságának elnöke egyuttal tudatja, hogy tíz zsinati tag részére szükségtelennek látta az igazolványok kiállítását, mert az illetők részint szabad- vagy bérletjegyek, részint pedig állandó vagy időleges féláru jegyváltására jogosító igazolványok birtokában vannak.

A Hittanszaki Önképző Társulat gyűlése. A ker. diákszövetség Magyarországi osztyálynak megalakítása céljából f. hó 23-án vasárnap Budapesten tartandó gyűlésére a főiskola theológiai ifjúságának képviselőtében *Kövér* Árpád seniort és *Tóth* Sándor hittanhallgatót küldötte ki. Az október 31-iki reformáció-émlékünnepélyen szavalóul *Tóth* Sándor theologust bizta meg, a a gályarabok emlékoszlopánál rendezendő ünnepélyen szavalóul *Gönczy* Béla theologus fog közreműködni, mint a szavaló-verseny nyertese.

A főiskolai ifjúság zászlója. A Magyar Irodalmi Önképző Társulat az ifjúsági zászlóalap javára november hóban matinét fog rendezni.

Helyi közlekedés fejlődése.

Alig van nagy Magyarországon olyan város, melynek helyi közlekedési eszköze olyan gyarló volna, mint épen Debrecen. Van egy ugynevezett kisvasutunk, mely arra volna hivatva, hogy a közönség érdekeit szem előtt tartva a személy közlekedést szolgálja, — meg nincs is. Mert a mostani állapotok tarthatatlanok. Nem is ahelyi vasut igazgatósága az oka egészen ezen ázsiai állapotoknak, hanem a tekintetes városi tanács, mely megmagyarázhatlan indolenciával kezeli ezt az ügyet.

A helyi vasut igazgatósága valósággal elárasztja a tanácsot beadványokkal, melyek mind ez állapotok javítására íródtak. Folyton az a panasz a helyi vasut ellen, hogy rendetlenül és ritkán közlekedik, úgy hogy a személyforgalmat nem tudja lebonyolítani. Ez igaz is! De miben és kibén rejlik az oka ezen rendetlen és ritka közlekedésnek? A tanácsban!

Minden közlekedési vállalatnak, hozzá még részvénytársaságnak az a fő célja, hogy naponta mennél több személyt szállítson járművén, minél sűrűbben közlekedtesse kocsijait és így minél több osztalékot fizethessen részvényeseinek.

Ezt akarja a helyi vasut is elérni. Ki akarja elégiteni a közönség érdekeit, meg a magáét is. Erre céloz a kis vasut 13851—1904. szám alatt benyújtott beadványa, melyben a *Deák* Ferenc utcai és nagyerdői hurok vágány lerakását kérelmezte. Erre szükség van a sűrűbb kocsindítás miatt. Ebben a beadványban az igazgatóság új tehervágányok lerakását is kérelmezte, miáltal a teherforgalom a főútvonalról kiszorult volna. A tanács nem bocsátkozott mindezideig tárgyalásokba ez ügyben. Szó volt arról is, hogy villamosítják a kis vasutat, ez is elmaradt. Hogy nem a vasut igazgatóságán mult a sűrűbb közlekedés elmaradása, mi sem bizonyítja jobban, hogy motoros kocsikat építettett és megtervezte a fent említett *Deák* Ferenc utcai vágányt.

Ha most összegezzük a dolgokat, úgy látjuk, hogy nem a helyi vasut igazgatósága a hibás, hanem a városi tanács, melynek hivatása a közönség érdekeinek megvédése. Már pedig a gyors személyforgalom lebonyolítása igazán a közönségérdeke. Itt tenni kell a városnak is, a kis vasutnak is.

— ékás. —

Napi hírek.

Rémhir Dégenfeld József grófról. Egy bécsi lapban tegnapelőtt egy fiumei távirat jelent meg, mely szerint a szeptember végén Fiuméből kiindult „*Ultonta*“ Cunardhajót a spanyol partok közelében *katasztrófa* érte. Ezen a hajón utazott *Dégenfeld* József gróf egyházkerületi főgondnok is Amerikába. A hajón mintegy 2000 kivándorló volt. A bécsi lap híre valószínűleg a magyar-amerikai hajózási vonal rossz hírbe hozása céljából irányatosan röppent ki, hogy a Cunard hajóktól a magyarországi kivándorlókat elriassza. Ugyanis alkalmunk volt arról meggyőződni, hogy az „*Ultomia*“ -nak meg kellett érkeznie Newyorkba, miután tegnap is érkezett Newyorkból *Dégenfeld* József grófról rövid értesítés egyik debreceni barátjához, amelyben a gróf tudatja, hogy már utban van hazafelé. Az *Ultoniának* menetrend szerint tegnapelőtt kellett indulnia Newyorkból Fiuméba. Valószínű, hogy *Dégenfeld* gróf ezen jön haza.

Szanatóriumi hölgy-bizottság Debrecenben. A József főherceg Szanatórium-egyesület elhatározta, hogy az ország több városában hölgybizottságokat alakít, így Debrecenben is. A szervezésre több urí hölgyet kért fel városunkból József főherceg a következő megleghangu levéllel:

Nagyságos Asszony!

A harangszó, a zsolozsma, az éneklistent dicsérik, de legjobban dicsérik az Urat az emberi jótettek.

Félmillió tüdőbeteg megmentésére hívjuk segedelmet.

Hazánkban ennyi tüdőbeteg van, akiknek sorából évenként 70.000 ember pusztul el jobbára abban az időben, mikor munkásságával a hazának hasznára lehetne, oly időben, mikor halála családokat temet grászba, nyomoruságba.

Az orvosi tudomány szerint azok legtöbbjét meg lehetne menteni, ha idején szanatóriumi kezelés, ápolás alá jöhetne.

Allítsunk azért népszanatóriumokat!

Nagyságos asszony!

A József Főherceg Szanatórium-Egyesület erre vállalkozott s föl is állítja azokat, ha az emberszerető társadalom megsegíti.

Egyesületünk igazgatóválasztmánya bizik abban, hogy Nagyságod ismert buzgóságával városunkban és vidéken ügyünknek zászlóvivője lesz s a szanatórium bizottságot ott megszervezni segíti.

A szanatóriumi hölgybizottságnak legelső feladata az volna, hogy az építési alapot növelje; ezért mivel jótékonysorsjátékunkat most rendezzük, bátrak volnánk rendelkezése szerint bizonyos számú sorsjegyet küldeni.

A sorsjegyeket elhelyezni nem lesz nehéz, mert azok ára csupán egy korona és a játékterv is igen vonzó, s tekintélyes értékű nyereményeket biztosít.

Nagyon kérjük, méltóztassék az emberszerető ügyet megsegíteni és már postafordultával minket megörvendeztetni, ha jószágos szíve megértette-e, hogy egy nemzeti veszedelemtől van szó és szentelhet-e drága idejéből néhány órát ügyünknek, hathatós szavát felemeli-e haláleljegyzett betegekért és nemnyi darab sorsjegyet küldjünk?

Aldja meg jószágos szívét az ég!

Nemes szíve szeretetébe ajánlva ezt az emberbaráti ügyet, vagyunk fáradozásáért előre is hálatelt köszönetet mondva,

Budapest, 1904. október hó.

József főherceg,
védnök.

Lukács György,
főispán, elnök.

— **A Csokonai-kör ülése.** A Csokonai-kör választmánya okt. hó 22. napján szombaton d. u. 4 órakor a kollégium kis tanácstermében ülést tart. Tárgyak: 1. Csokonai szülőházának ügyében teendő intézkedések. 2. A százados Csokonai-ünnep előkészítése. 3. Zilahi Gyula drámai pályázata. 4. Folyó ügyek.

— **Hajdu-bihari vasut.** A kereskedelmi miniszter tegnap érkezett leirata szerint *Ledniczky* Márton budapesti ügyvédnek megadta az előmunkálati engedélyt *Hajdu-szoboszlótól Vértessig* terjedő keskenyvágányú vasut építésére. A vasutat *Hajdu-Szoboszló—Derecske—Konyár—Esztár—Pocsaj—Kismarja—Pe.bárthida—Nyüved—Papatamási—B.-Ujfalu—Szt.-Péterszeg—Gáborján Henczida—Esztár—Pocsaj—Vértessig* községek irányában tervezi az engedélyes.

— **A debreceni orvos-gyógyszerész egyesület** f. hó 22-én délután 5 órakor saját helyiségeiben tudományos ülést tart. Tárgya: Betegek bemutatása dr. Csikos Sándortól. Dr. Burger Péter Ujabb adatok az alkoholizmusról című előadása.

— **Dr. Kérészy Zoltán** az ujonan kinevezett kassai jogakadémiai tanár, tegnap délután bucsuzott el a főiskola hallgatóitól, tanári karától és *Kiss Áron* püspöktől. Kassán pedig ma délben teszi le a hivatalos esküt. A főiskola tanári kara már gondoskodott is Dr. Kérészy helyettesítéséről oly módon, hogy az egyházjogot Dr. *Kovács Sándor*, az egyetemes európai jogtörténetet és magyar alkotmánytant pedig Dr. *Barta Béla* fogja előadni.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A „*Polgári asztaltársaság*” tagjai felkértek, hogy e hó 22-én, azaz szombaton este fél 8 órakor a „*Dréher*” söresarnokban tartandó gyűlésre okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy: a megejtendő felruházás.

S egyszersmint ezuton köszönetet mondunk: *Dréher Antal* urnak, ki 50 koronát, *Fürst Ödön* és *Márkus Jenő* uraknak, kik 10—10 koronát, Dr. *Szöllősi Dezső* és *Czabán Dániel* uraknak, kik 5—5 koronát adományoztak a „*Polgári asztaltársaság*” által megejtendő szegény gyermekek felruházásának céljából. Az elnökség.

— **Jogászeszték.** A debreceni jogászok elhatározták, hogy ez évben is, mint tavaly, *jogászesztéket* fognak tartani a Kollegium disztermében. A jogászeszt, mint tavaly is *tudni méltóztatnak*, két részből áll. Az első rész a délután 5 órakor kezdődő hangverseny a kollégium disztermében. A második rész este 8—9 órakor kezdődik a *Bika* kis éttermében vacsorával, zeneszóval s táncsal végződik. Az első részre némi belépő díj van, a mi a *Joghallgatók köre* alapját gyarapítja; a második rész díjmentes. November első napjai egyikén veszi kezdetét az estsorozat, amely tavaly is találkozó helye volt Debrecen urí közönségének. A jogászok nagy buzgalommal fáradoznak, hogy a kis esték sikerüljenek. Ismét gyönyörű műsor-számot hoznak össze. Zene, ének, szavalat, melodráma, apró felolvasások fogják tarkítani a műsort. A műsor számait Debrecen műkedvelőinek s művészeinek kiváló nő s férfi tagjai töltik be és természetesen a jogászság.

— **Karácsonyi vásár.** Az évenként szokásos karácsonyi vásár előmunkálatai, melyet az Iparos Otthon-ban tartanak meg, már serényen folynak. Ezen a kiállításon minden debreceni iparos mester, segéd és tanonc szerepelhet kiállító gyanánt és annyiban fog különbözni a tavalyitól, hogy az iparos mesterek munkái versenyen kívül maradnak és a díjak kizárólag a segédek és tanoncok között osztatnak szét. A kiállítás iránt már eddig is nagy érdeklődés mutatkozik, úgy hogy az eddig jelentkezett kiállítók száma már meghaladja a százat.

— **A szegedi írók.** A nemzeti művelődés legkiválóbb megerősítőit, az írókat Szeged városa becsüli meg a legőszintebben. Szinte azt lehetne mondani, hogy Szeged az ország irodalmi fővárosa. Szinmagyar a lelke nemzeti a törekvése, zavartalan, fenséges, igazán magyar a nyelve minden szegedi írónak és a szegedi közönség, és a szegedi hatóságok szemében ez tiszteletreméltó érdem, amit mindennél jobban megbecsülnek. Így érthető, hogy Szegeden a napilapok szerkesztői (többnyire értékes tehetséges írók) mind választott tagjai a városi törvényhatósági bizottságnak, a színügyi bizottságban az íróké a döntő szerep és a város minden művelődési intézményében érezhető az a szellem, hogy elsőhelyen az alkotó tehetségű írónak kell nyugodni, csendes irodalmi színű állást adni. Ime a szegedi Somogyi-könyvtár igazgatói állására még csak szóba sem jöhet más, — *Tömörkény István* a jeles író van kiszemelve, hogy ne kelljen ujságírói lázas munkával emésztetnie, szétforgácsolnia erejét, hanem nyugodtan élhessen országos jelentőségű írói hivatásának. És az ő helyére is a pályázók közül csak író választ a város. — Lehet-e ennél szebben szolgálni a nemzeti művelődés ügyét? Szeged városa valóban jól betölti rendeltetését és méltó az egész ország osztatlan becsülésének koszorujára.

— **A csipesz ügy.** Dr. *Dollinger Gyula* orvos tanár ügyében, a ki *Lédeczi Pálné* hasüregében egy operáció alkalmával egy érnymót felejtett. Dr. *Bakó Sándor* egyetemi magántanár és Dr. *Fenerich Antal* egyetemi tanár az igazságügyi orvosi tanács tagjai most nyújtották be szakértői véleményüket. Dr. *Bakó* szerint a halál ok nem függ összefüggésben a csipeszszel és *Dollingert* nem terheli mulasztás, míg Dr.

Genersich a halál okát vérmérgezésben találta, mely szerinte közvetett összefüggésben állt az éresipeszszel. E két szakvélemény alapján a kir. ügyészség fog dönteni a további eljárás iránt.

— **A piaci drágaságról.** Bizonyos körök, mint a vagyonos osztály, magas rangu hivatalnokok, na meg talán a városi tanács is meg cáfolják, tiltakoznak az ellen, mintha nálunk drágaság lenne, de a gyakorlati életben meg tudjuk érezni, hogy huncot módon drága időket élünk. A sajtóban jelennek meg ezerszámra a panaszos hangu levelek, cikkek, itt-ott már népes értekezleten beszélnek meg azokat az intézkedéseket, melyekkel a drágaságot enyhíteni vélik, a mi bizonyára nem történhetné meg, ha valami türhelő viszonyok közepette élünk. Menjünk csak piacunkra, egy métermázsa burgonya 8 kor. 50 fillér, zöldség melynek ára tavaly 5 korona, most 12 korona, a tengeri áráról ne is beszéljünk, mert ez már szinte megfizethetetlen, nem is tudjuk a télen a disznóhus, a szalonna ára mi lesz; a mi sertés most hizlalódik, ez nagy részben csak moslékon történik, ugyan mi egyebet is adhatna a szegény ember disznójának. Fogyasztási és élelmi cikkeinknek árai örületes emelkedésben vannak, a mely emelkedéssel szemben a fogyasztó közönség javarésznél anyagi helyzete napról napra süllyed. A szegénység az elszegényedés már is beütött. A takarékpénztárak hemzsegnek a váltóktól, a kereskedő hitelbe ad, de pénzt nem lát, a piacunkon volna mit venni, de nincs hozzá pénz s a kívánt árt megfizetni lehetetlen. Meddig jajgatunk még e már türethetetlen állapotok ellen?

— **Rakoncátlan iskolás fiu.** *Steiner Mór* szabó 8 éves *Paula* nevű leánykája tegnap délután 4 órakor, a József kir. herceg utcán haza felé menet találkozott *Fialkovic Béla* 12 éves fiúval, *Fialkovic Sándor* kőműves fiával, aki egy marék oltott meszet vágott a szemébe. A kis leány atyja feljelentést tett a rakoncátlan fiu, illetve annak atyja ellen a rendőrségen, mert lánya sérülése nagyon súlyos.

— **Éjféli botrány.** *Polgári Bálint* hirhedt éjjeli mulató helye tegnap éjfélokor ismét nagy botrány színhelye volt. A zugmulatóhely tulajdonosa összeveszett a helyiségekből távozó *Dézszi Ferenc* és *Ember Gyula* borbélysegédekkel. A hangos szóváltásból verekedés támadt és e közben *Polgári* pisztolyt rántott elő, melynek agyával úgy homlokra vágta *Dézsit*, hogy azt rögtön elborította a vér. A nagy lármára egész az utca népe összesereglett, mignem egy rendőr végett vetett az egész botránynak.

— **Utcai verekedés.** Tegnap délelőtt két zülött esavargó *Erdei András* és *Borbély János* összeverekedett a városháza előtt. Egy rendőr bevitte őket a központra, hol a büntetés elkerülése végett azt adták elő, hogy bikaviadalosdit jáfszottak. Mindkettő a hűvösre került.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképésze festészeti és fényképnagyítási műterme *Piac-utca 44.* dr. *Ujfalussy-ház.* Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő ki-rakatban.

x **Divatos férfi és fiu kalapok legnagyobb választékban Feketénél**

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene

SZÍNHÁZ.

MŰSOR:

Pénteken okt. 21. Szóki mondóasz szonyság. Színmű. „C” bérlet.

Szombat okt. 22. Durand és Durand. Bohózat. „A” bérlet.

Vasárnap okt. 23. d. u. Mikádó. Daljáték. Este: Előszór. Kispajtás. Vigjáték.

* Utazás színházak körül. A kassai Nemzeti Színház igazgatójáról, Komjáthy Jánosról van szó. Kassán nem is irtak ki a színházra pályázatot, mert úgy gondolták, megmarad Komjáthy, jobbat úgy se kapnak. Amde Komjáthy mást gondolt és a pozsonyi színházra pályázott. A pozsonyi tanács részéről azt el is nyerte, de hogyan történt, nem tudja senki, mégis tény, hogy a közgyűlés túlnyomó nagytöbbséggel Andorffy Pétert választotta meg Komjáthyval szemben igazgatónak.

A kassai színügyi bizottság, mely időközben Nádasdy József pécsi színiigazgatóval bocsátkozott érintkezésbe és bizonyos, hogy azt választják meg igazgatónak, ha közbe nem jön a pozsonyi választás, nem haragudott meg Komjáthyra elpártolásáért, hanem elment a méltányosság legmesszebb menő határáig és további három évre Komjáthyra bízta a kassai Nemzeti Színház igazgatását. Történt időközben, hogy kiírták a kolozsvári Nemzeti Színházra a pályázatot. Igaz, hogy csak egy évi időtartamra, mert az épülőfélben lévő nemzeti színház megnyitásakor ezt a színházat állami kezelésbe veszik.

Most Makó Lajos, az új állomással még nem bíró debreceni színiigazgató jelentkezett, majd váratlanul Komjáthy János is beadta pályázatát, akinek sok kilátása van, hogy a kolozsvári bizottság, melyet a belügyminiszter egy taggal kiegészít, neki fogja a színházat odaadni. A kolozsvári színháznak olyan nagy az államsegélye és oly nagy a közönsége, hogy egy év haszna is nagyobb mint Kassának három évi jövedelme. Így érthető, miért pályázik oda szívesen mindenki. Komjáthy János aki elővigyázatból még nem írta alá az új kassai szerződést, mely 1905. virágvasárnapján kezdődik, nyíltan féltárta most a kassai főispánhoz, mint a színügyi bizottság elnökéhez írt levelében a helyzetet, arra kérve a bizottságot, adjon neki haladékat a szerződés aláírására, míg eldől a kolozsvári színház sorsa. Együttal megnyugtatta a színügyi bizottságot, hogy a város azért nem juthat kellemetlen helyzetbe, mert még rendelkezésre állanak az az elsőrangú színiigazgatók közül Makó Lajos debreceni és Nádasdy József pécsi színiigazgatók és ha ezek időközben más állomást nyernének, ajánlja maga helyett Vidor Dezsőt, a m. kir. opera rendezőjét, vagy igazgatói helyettesét, Bartha Istvánt. De úgy látszik, Komjáthy ezen újabb pályázata a kassai illetékes köröknél rossz fogadtatásra talált és a színügyi bizottság be sem várva a kolozsvári döntést, most már saját belátása szerint fog intézkedni a kassai színház bérbeadása tárgyában.

TÁVIRATOK.

Öt órás ülés a képviselőházban.

Budapest, okt. 20. A képviselőház folyosóján ma az a hír terjedt el, hogy Tisza István gróf miniszterelnök a jövő hét elején öt órás ülést fog indítványozni.

A japán-orsz háború.

Páris, okt. 20. A Journal-nak jelentik Mukdenből: Az oroszok tért nyernek, úgy hogy nem adják fel a revanche reményét.

A Mukdentől délre fekvő összes falvak romokban hevernek. Rövid idő alatt több mint ezer paraszt menekült Mukdenbe. Azok, akik elég merészek voltak, hogy maradtak, most rémülten menekülnek a japánok gránátjai elől, valamint az orosz katonák elől, akik mindenütt kémeket sejtenek és ezért nagyon kegyetlenül járnak el.

Pétevár, okt. 20. A mai napon folytatódott a harc az egész soron s úgy látszik, ez a csata dönti el majd a háború sorsát. Kuropatkin 40.000 emberből álló erősítést kapott. Ezeket is mind a hareba küldte. Minden jel arra mutat, hogy a hare a mai napon főképpen a Sahó folyó birtokért folyik. Az oroszok minden erejüket megfeszítik, hogy a folyón innen maradjanak, mert attól tartanak, hogy abban az esetben, ha átkelnek, a japánok kiszámíthatatlan veszteségeket okoznak nekik. Az összes jelentések megegyeznek abban, hogy az oroszok Mukdent óriási módon megerősítik. A megerősítések olyanok, hogy Mukdent Port-Arturhoz hasonlóan bevehetetlennek mondják. A mai harc főleg a centrumban és a balszárnyon folyik leirhatatlan kegyetlenséggel. — Egész csapatok egyszerre hullanak el. Köröskörül a falvak és helységek vagy lángokban állnak vagy romokban hevernek. A mai harcot tüzéségi párbajnak lehet nevezni, melynek kegyetlenség és vérengzés dolgában a háború történetében párja alig volt még.

London, okt. 20. A Reuter-ügynökségnek jelentik. Orosz térképek, a melyek a japánok kezeibe kerültek, azt mutatják, hogy az oroszok tervezték a visszavonulást ama pontok meghatározásával, hol az üldözés közben szembe akarnak szállani. Ez azt mutatja, hogy a japánok lassan vonulnak előre és nem sikerült nekik az oroszok visszavonulási útját elzárni, a melyet nagy ügyességgel vezetnek. Ezenkívül a talajt hasadékok teszik szaggatottá, a mi az előrevonulást akadályozza. A japán lovasság a Hunho átlépésével meghiusította az oroszok megkerülési szándékát.

London, okt. 20. A Reuter-ügynökségnek jelentik Oku tábornok főhadiszállásából: A jobb és középső hadsereg az ütközet alatt nemcsak hogy megtartotta állását, hanem előre is nyomult. Az orosz csapatot, mely a jobb sereg oldalát támadta meg, kelet felé vissza üzték. A japánok harevonulának ugyanaz az alakja, mint a csata elején csak hogy 24 kilométernyire előre van tolvá észak felé. A hadseregnek 19-én pihenője volt és a csend valószínűleg még egy pár napig eltart.

Tokió, okt. 20. Ojama újabb támadást intézett az orosz centrum ellen. Az oroszok elkeseredett védelemben vonulnak vissza.

Merénylet Ugron ellen.

Szekelyudvarhely, ok. 20. Ugron karját ma gipszbe tették és ma már kimehetett a birtokára.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, okt. 20.

Buzakinálat mérsékelte, vételkedv gyönge, nyugodt irányzat mellett 10,000 méter-

mázsa került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabonaneműek változatlanok. Idő: szeles.

Buza októberre	10:24—25.
„ 1905 áprilisra	10:65—66.
Rozs októberre	7:65—66.
„ 1905 áprilisra	8:06—06.
Zab októberre	6:92—93.
„ 1905 áprilisra	7:35—36.
Tengeri augusztusra	7:35—40.
„ szeptemberre	7:49—50.
Repce augusztusra	11:40—50.

Törvénykezés.

§ A miniszterelnök sajtópöre. Ma lesz az esküdtzéki főtárgyalása annak a sajtópörnek, a melyet gróf Tisza István, mint az időközben felszámolás alá jutott magyar ipar- és kereskedelmi bank akkori elnöke és az igazgatóságnak még több tagja névszerint Szwarcz Félix, báró Roszner Ervin, gróf Széchenyi Imre, Posch Gyula, Kubinyi Géza, Leitner Zsigmond indítottak Fényes László ellen, aki egy székesfehérvári lapban hosszabb ciksort tett közzé a bank ügyeiről és rosszhiszeműséggel vádolta különösen az ügyvezető igazgatóságot és elsősorban Bauer Mórt, a Wiener Bankverein igazgatóját és az iparbank volt alelnökét, aki azonban nem szerepel a panaszosok között. A pör három év óta húzódik, amennyiben az inkriminált cikkek még 1901. év végén jelentek meg. Dr. Bródy Ernő védőügyvéd huszonkét tanu beidézését kérte, köztük főleg a főmagánvádlók beidézését, de a bíróság csak két tanu kihallgatását rendelte el. A tárgyalást Zsitvay Leo elnök fogja vezetni, a panaszosokat, miután a cikkek megjelenésekor gróf Tisza még nem volt miniszterelnök és főmagánvád esete lévén és így a királyi ügyészség nem avatkozott az ügybe, dr. Nagy Dezső budapesti ügyvéd képviseli.

§ A Hozomány. B. R. fővárosi kereskező felesége válópört indított a férje ellen és ugyanakkor azt is kívánta, hogy a bíróság ítélje neki a lakás berendezést, mert azt a férj abból a pénzből vásárolta, amit mint hozományt az esküvő után rendelkezésére bocsátottak. A magyar királyi Kuria most a nőt elutasította keresetével és ítéletét szószerint így indokolja meg:

— nő azokat az ingókat, a melyeket a férj a rendelkezésére bocsátott hozományi pénzen vásárolt, természetben visszakövetelni nem jogosult. Hanem annak joga csak az átadott készpénzbeli hozomány visszatérítésére terjed ki. Mert a hozomány jövedelmé a férjet illeti és a házasság tartama alatt főszerzőnek a férj tekintetvén, a nő saját kizárólagos külön vagyonaként csak azokat az ingókat igényelheti, amelyekre nézve kimutatja, hogy ezek saját külön vagyonából vásároltattak.

§ Megszökött tolvajnő. A legveszedelmesebb tolvajnő egyike felettült ma törvényt a debreceni törvényszék Kerekes bíró elnöklete alatt. — Balla Virág Lidia nagyon ismert alak a bíróság előtt, mert ötször volt már büntetve különböző betörésekért és lopásokért. Ez év február havában töltötte ki Mária-nosztán 4 évi fegyház

büntetését és már március 13-án újabb betöréses lopást követett el. Egy házban lakott özv. Mátyás Jánosnéval, kinek távollétében álkulescsal felnyitotta lakását és onnan 30—40 korona értékű női ruhaneműt és vagy 17 korona készpénzt lopott. Nyolc nappal később már a szomszédta is elment, ahol özv. Csengery Gergelynével és annak leányától Fülöp Ödönnétől szinte női ruhákat és pénzt lopott. Ezeket a holmikat azután kivitte Derecskére egy barátjának Szabónéhoz, akivel Mária-Nosztrán kötött barátságot és ott a tárgyak nagy részét eladta. A pénzzel pedig szeretőjének kedveskedett. A mai tárgyaláson körömszakadtáig tagadott a vádlott, de a tanúk mind ellene vallottak, Galánfy ügyész vád és Dr. Staub Sámuel, Dr. Kardos Albert helyettesének védbeszéde után a törvényszék 3 évi fogságra ítélte a megszállt tolvajnőt, aki felebbezett az ítélet ellen.

§ Fenyő Sándor bűnügye. Fenyő Sándor volt szerkesztő mindenki által ismert bűnügyében a tábla tegnap d. e. 11 órakor hirdette ki ítéletét. A tábla a törvényszék ítéletét megváltoztatta a mennyiben a büntetést, **9 havi börtönt, 6 havi börtönre szállította le.**

Városi színház.

„B” bérlet.

Pénteken, október 21-én.

Szókimondó asszonyság (Madame sans-séne.)

Színmű 4 felvonásban. Irta: Sarden Viktor.

SZEREPLŐK.

I. Napoleon	Faragó Ödön.
Mária-Lujza	Virághátné.
Lefebre,	Csiky László
Katalin,	Hahnel Aranka.
Fouché,	Sebestyén Géza.
Mária Karolina,	Arday Ida.
Erzsébet,	Püspöky Rózi.
Neipperg gróf	Csontos Gyula.
Savari,	Szalay Károly.
A rovigói hercegnő	Berzeviczi Etel.
Dépreaux,	Szilágyi Aladár.

Kezdeté 7 és fél órakor.

Kardos László Kossuth-utca 9.

Kész teherneműek és pedig,
Barchent, sifon bugyogók.
„ „ háló köntösök,
„ „ szoknyák,
flanell Garnitúrák, fésülködő
pongyolák.

Nagy raktár.

• Szőnyeg, •
• Függöny. •
• Butorszövet, •
• Linoleum, •
• Bőrvászon, •
Ágy és Asztalterítő,
Flannel takaró,
• Pokróc, •
Paplan és Matracokból
DONOGÁN és SOMOSSY
Kunz József és Tsa utóda cégnél
Kisencsán-lázár.

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

Szép bajusz

nyerhető a híres Hajdusági bajuszpedrő használata által, mely legjobb az összes bajuszpedrő készítmények között. A bajuszt nem tör, nem tépi, mindég szép állásban tartja és soha nem keményedik meg.

Egy doboz 50 fill.

Kapható:

Dr. Rotsnek V. Emil
utóda

Grósz Nagy Ferenc
gyógyszerésznél

DEBRECEN, Kossuth utca 8. szám.

Valamint Tóth Béla gyógyszerárban.

Mindszentre koszorukat

nagy választékban, úgy mint: szároz cap virágokból mű virágokból és élő virágokból legjobb izléssel összeállítva kaphatók **Pacelt János** nagy és virág üzletében, Debrecen Kossuth-utca városházépület vidékről megrendelések pontosan teljesítenek és csomagolásra nagy gond fordítatik.

kiváló tisztelettel,
Pacelt János.

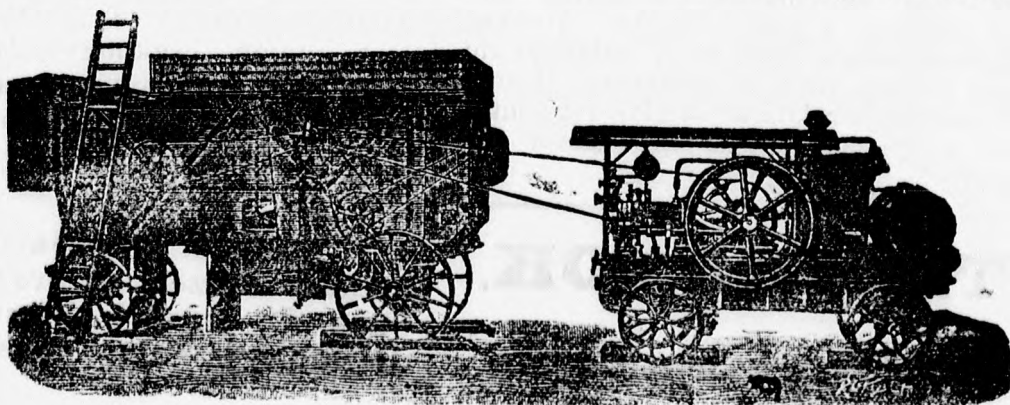
„MAYER“ gépgyár

vas és fémöntöde részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V. Lipót-körút 15.

Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, ^{kitűnő} ^{szervezetű} Benzin- és szivő-gázmotorokat ¹⁻⁵⁰
Benzin-motoros cséplőkészletek ^{10érfig}
Legelőcséplőüzem! **Tűzveszély kizárva**

Malomépítész
Különlegesség

Osborne D. M.-féle

Új hengerek, minden e szakmába vágó gépek gyártása műmalmi berendezések. Legújabb szekezetű csavaros és szabad. kir. víznyomású boratók.

világhírű amerikai arató és kaszál gépek Magyarország kizárólagos képviselője.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. * Kivantra ingyen és bérmentve külön költségvetést ingyen

Védjegy:
Turul madár.

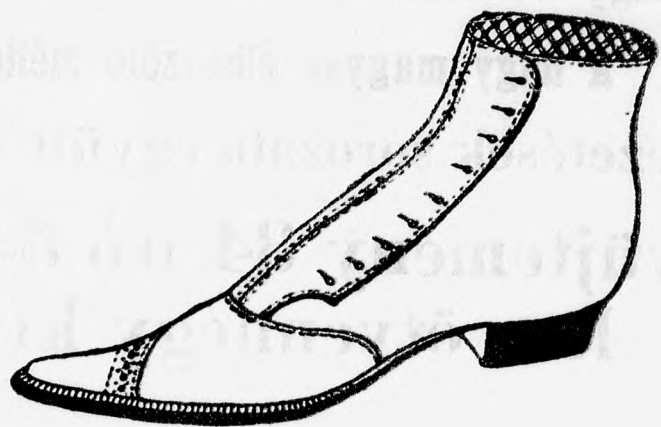
Feltűnést keltő árak!

Védjegy:
Turul madár.

Női cugos cipő 240 frt	Női füzös cipő, fe- kete és színes 280 frt	Női gombos cipő 3 frt	Női füzös cipő Box- Calf gombos 4 375 frt
Férfi cugos cipő bo- ritott és sima 260 frt	Férfi hegymászó cipő 3 frt	Férfi cugos, Box füzös 4.50 425 frt	Női gombos cipő ne- mezből bőrborítással 2 frt
Női füzös cipő erős és tartós bőrből, meleg béléssel 3 frt	Női nemez félcipő sarokkal 1 frt	Férfi nemez félcipő sarokkal 120 frt	Igen tartós posztó és oroszlakk cugoscipő duplatalppal 475 frt
Füzös cipők leány- kák részére 60 frt	Gombos cipők leány- kák részére 2 frt	Fekete és színes, füzös v. gom- bos gyermek cipők 90 krtól feljebb.	Színes Mikado cipő gyermeknek, nők és fér- fiak részére 50 kr.-tól

TURUL cipőgyár
részvénytársaság
központi

főraktár: Debrecen, csak
Piac-utca 50. szám.

Bortermelők figyelmébe!

Tisztelettel tudatom, hogy Deák Ferenc-utcán főnnálló gépműhelyemben újtalálmányu és szabadalmazott vasszerkezetű és felülnyomásu

borsajtók és szőlőzuzókat

készítek, mely bármelyik külföldi gyártmányt is felülmulja.

A borsajtó fatányérral van ellátva, mustlé a vasrészekkel nem érintkezik, a torkóly egy darabban kivehető.

Raktáromban minden nagyságban a legnagyobb választékban de olcsó árakban kapható.

Szíves pártfogást kérek, tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépjavitó műhelye.

IGÉRVÉNYEK.

3% magy. jelzalog
nyerem. sorsjegy

Ára 4 kor.

Huzás október 25.

Főnyerem. 100,000 K.

Bécsvárosi
sorsjegy

Ára K. 14.

Huzás november 2.

Főnyerem. 400,000 K.

Erzsébet szanat. sorsjegyek

Kaphatók a Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bankban

1904.

Őszi és téli divat újdonságok legnagyobb választékban legolcsóbban Hajdu- és Biharmegye elismert legnagyobb

Női- és leány felöltők, kalapok

áruházában

RÓZSA LAJOS

DEBRECEN, Kistemplom-bazar szereshető be.

M A G Y A R R E G É N Y I R Ó K.

Megjelent az első sorozat. Tartalma:
Csiky Gergely: Az Atlasz család. Illusztrálta Neogrady Antal.
B. Kemény Zsigmond: A rajongók. Két köt. Illusztr. R. Hirsch Nelli.
Pálffy Albert: Esztiike kisasszony professzora. Illusztr. Márk Lajos.
Vadnai Károly: A kistündér. Illusztrálta Nagy Sándor.

A legértékesebb magyar regények

egyöntetű képes kiadása hatvan kötetben.

Szerkeszti:

MIKSZÁTH KÁLMÁN

a ki a nagy vállalat eszméjét kidolgozta és a kötetek elé megírja az írók jellemrajzát.

A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő irodalom jeleseit.

A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története.

A gyűjtemény 34 író 54 munkáját — a magyar irodalom ötvennégy kiváló alkotását — öleli fel.

AZ ÍRÓK NÉVSORA.	Baksay Sándor	Dóci Lajos	Iványi Ödön	Nagy Ignác	Tolnai Lajos	AZ ÍRÓK NÉVSORA.
	Beniekyné Bajza Lenke	B. Eötvös József	Jókai Mór	Pálffy Albert	Vadnai Károly	
	Beöthy László	Fáy András	B. Józsika Miklós	B. Podmanický Frigyes	Vas Gereben	
	Beöthy Zsolt	Gaál József	Justh Zsigmond	Pulszky Ferenc	Verseghy Ferenc	
	Bródy Sándor	Gárdonyi Géza	B. Kemény Zsigmond	Rákosi Jenő	Werner Gyula	
	Csiky Gergely	Gyulai Pál	Kuthy Lajos	Rákosi Viktor	Wohl Stefanie	
	Degré Alajos	Hercegh Ferenc	Mikszáth Kálmán	Toldy István		

Minden kötet egy-egy kiváló magyar festőművész illusztrációival.

Mindössze ezer illusztráció külön diszes műmellékletek formájában.

Tiszta, szép metszésű, könnyen olvasható betűk. Finom, famentes papiros.

Diszkrét izlésű, diszes bekötési tábla.

MEGRENDELŐ-JEGY.

A „Magyar Regényírók“

minden művelt magyar uri család örökbecsű könyvtára. A hatvan kötet félevenként öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Az első öt kötet most hagyta el a sajtót.

A 60 kötet ára előkelő kötésben **300 kor.** Törleszthető **havi 4 koronás** részletekben is. Megrendelhető a mellékelt rendelő-jegy felhasználásával bármely könyvkereskedés útján. — Részletes prospektust kívánatra készséggel küld a kiadó intézet.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda

A ..... cégtől
ezennel megrendelem a

„MAGYAR REGÉNYÍRÓK“

című gyűjteményes vállalat hatvan kötetét, vászonkötésben 300 kor.-ért:

- a) négy koronás havi részletfizetés mellett,
b) félevenként fizetendő 25 kor. utánvét mellett.

A nem kívánt módozat törölendő.

Tudomásul veszem, hogy a fenti műből 1904. szeptember hótól kezdve félevenként egy-egy 5 kötetből álló sorozat jelenik meg. A részletek az első szállítástól kezdve minden hó 1-én a fenti cégnél ..... fizetendők be mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Az első részlet utánveendő.

Szöbéli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet: .....

Név és állás: .....